

Lời nói đầu

Đây là một tập truyện ngắn có tính giáo dục và thưởng thức mà đối tượng là các độc giả nam nữ ở tuổi thanh thiếu niên. Một số truyện có thể đọc ở lứa tuổi 11–14 nhưng một số khác dành cho lứa tuổi 15 đến 18. Người chấp bút là những nhà văn Nhật Bản đã đạt đến một địa vị nhất định trên văn đàn, trong đó có những vị mà tác phẩm được dịch tiếng Việt lần đầu tiên. Cũng nên biết rằng các nhà xuất bản uy tín của Nhật Bản đã tuyển chọn một số để đưa vào các bộ sách giáo khoa môn quốc văn ở các trường trung học cấp II và cấp III.

Phần lớn các truyện ở đây được dịch từ nguyên tác, nhưng đôi khi đã được đối chiếu với các bản dịch sang một ngôn ngữ khác, nếu có, để tăng thêm phần chính xác.

Nguyễn Nam Trân hân hạnh chủ biên tập sách này với sự cộng tác của một số dịch giả thân hữu đã có mặt từ lâu trong ngành dịch thuật.

Mong rằng tập sách này còn đem lại một lợi ích thứ hai là giới thiệu một bộ phận của nền văn học cận đại Nhật Bản đến những người quan tâm.

Chúng tôi trân trọng cảm tạ Nhà xuất bản Kim Đồng đã giúp đỡ để tập sách này có thể sớm đến với bạn đọc. Nếu có gì sai sót, xin thành tâm được nghe những lời chỉ bảo ân cần của quý vị để có thể tiến bộ trong công việc.

Nguyễn Nam Trân
Tokyo ngày 28/6/2022

1

Cậu Đồ Tử Xuân

TÁC GIẢ AKUTAGAWA RYUUNOSUKE (1892-1927)

- 1 -

Đó là một buổi chiều xuân. Dưới Tây môn của thành Lạc Dương, kinh đô nhà Đường, một người trẻ tuổi đang băng qua nhìn lên bầu trời.

Tên của người trẻ tuổi ấy là Đồ Tử Xuân, nguyên là con nhà giàu nhưng giờ đây vì đã phung phí hết tài sản nên lâm vào cảnh khánh tận. Buổi chiều hôm đó, đã đến mức không còn cả tiền ăn tiền trọ, tình trạng của cậu thật là đáng thương.

Nói gì thì nói chứ lúc ấy thành Lạc Dương là một nơi đệ nhất phồn hoa trong thiên hạ. Ví là chốn kinh đô

hết sức đông vui, ngựa xe như nước, áo quần như nêm. Trong vùng ánh sáng mặt trời đang chiếu loang loáng lên khắp khu vực Tây môn, người ta thấy có những lão trượng đội mũ bằng sa, những nàng con gái Tây vực đeo khuyên tai bằng vàng và những con ngựa bạch thắt dây cương bằng tơ đủ màu... đang đi như trẩy hội trên đường. Cảnh tượng đẹp đẽ nào khác trong tranh.

Thế nhưng Đồ Tử Xuân vẫn ngồi nguyên một chỗ, lưng dựa vào bức tường thành, đôi mắt lơ đãng nhìn lên bầu trời. Trên đó là một con trăng liềm mỏng, ánh sáng nhàn nhạt đang hiện ra giữa làn sương chiều như một vệt móng tay.

"Trời sắp tối, bụng đói cồn cào và đêm nay chưa biết ai sẽ cho mình ngủ trọ. Nếu cứ phải sống với bao lo lắng như thế này, chi bằng ra bờ sông nào đó mà gieo mình xuống nước, có lẽ chết đi mình còn thấy sướng hơn." Từ nãy giờ, Đồ Tử Xuân không ngừng bị ám ảnh với ý tưởng ấy.

Thế rồi không biết từ đâu, bỗng có một lão già một bên mắt bị hiếng đến dừng chân trước mặt cậu. Trong ánh nắng của buổi chiều chập choạng,

cái bóng lớn của ông ta in lên cửa thành. Ông lão nhìn chòng chọc vào mặt cậu và hỏi một cách đường đột:

– Người đang suy nghĩ gì thế?

– Cụ hỏi tôi à? Tôi đang suy nghĩ tối nay không biết làm cách nào để tìm ra chỗ ngủ qua đêm.

Tuy lão già đột ngột bắt chuyện như vậy nhưng Đỗ Tử Xuân vẫn tỉnh như không, đôi mắt cậu không nhìn lên và thốt ra một câu trả lời thành thực.

– Thế à? Người đáng thương thật!

Lão già ra chiều suy nghĩ một hồi, rồi lấy tay chỉ về phía vạt nắng chiều đang chiếu trên đường mà nói:

– Thế thì ta sẽ chỉ dẫn cho nhà ngươi một điều hay lắm. Người cứ đi vào chỗ có ánh nắng kia, đứng đó để nắng chiếu lên người và đổ bóng xuống đất, rồi giữa đêm nay, hãy ra đó mà đào xuống chỗ ngang tầm bóng nắng in cái **đầu** của người xem. Chắc chắn nơi đó có chôn một số hoàng kim chất đầy cả xe đầy.

– Cụ nói thật không?

Đỗ Tử Xuân ngạc nhiên. Đôi mắt đang sụp xuống bỗng ngược lên. Thế nhưng, có một điều lạ hơn nữa

là lão già ấy đã biến mất dạng. Có lẽ là vậy vì nhìn quanh nhìn quất, cậu không còn thấy bóng dáng của lão nữa. Thay vào đó, màu của vầng trăng trên bầu trời thấy như trắng ra hơn, nhìn ra đường cái, đã thấy bóng hai, ba con dơi vội vã, không đợi đêm về, liệng qua liệng lại trên đầu khách bộ hành.

- 2 -

Chỉ trong vòng một ngày mà Đỗ Tử Xuân đã trở thành tay cự phú có một không hai trong thành phố Lạc Dương. Theo đúng lời dặn dò của lão già, cậu đã đi vào chỗ có bóng nắng đổ xuống, rồi giữa đêm khuya nhắm ngay chỗ đã in cái bóng của đầu mình ban chiều mà lặng lẽ đào lên. Nhìn ra mới thấy nơi đó có chứa một núi vàng ròng, chất đầy cả cỗ xe.

Khi đã trở thành đại phú hào rồi, Đỗ Tử Xuân mua ngay một tòa nhà tráng lệ và bắt đầu sống một cuộc đời còn xa hoa còn hơn cả Hoàng đế Huyền Tông nhà Đường. Cậu kiếm rượu Lan Lăng, mua long nhãn Quế Châu, trong vườn trồng loài hoa mẫu đơn có thể đổi sắc bốn lần trong một ngày, nuôi vài con chim

công trắng. Cậu lại cho người đi gom góp ngọc quý, đồ thêu bằng gấm, đi xe gỗ trầm hương và ngồi chơi trên ghế tiện từ ngà voi.

Nếu cứ kể cho hết những thú ăn chơi huy hoắc của cậu thì tôi e rằng không biết bao giờ cái truyện ngắn này mới chấm dứt được.

Thế rồi, nghe lời đồn của thiên hạ về cậu, có những người bạn mà xưa kia nếu có gặp trên đường chưa chắc họ đã chào hỏi, nay đã đến thăm và ở lại chơi hết sáng đến chiều. Con số đó mỗi ngày một tăng, chỉ mới nửa năm trời mà những bậc tài tử giai nhân vào hàng danh tiếng trong kinh đô Lạc Dương, không ai là không có lần đến chơi nhà Đỗ Tử Xuân.

Để tiếp đãi các vị khách này, mỗi ngày Đỗ Tử Xuân đều bày hết rượu tiệc này đến tiệc rượu khác, tất cả đều thịnh soạn không kể xiết. Cậu chăm rượu bồ đào của các nước phương Tây đầy những cái cốc bằng vàng và mời các nhà ảo thuật người xứ Thiên Trúc đến biểu diễn trò nuốt dao vào bụng.

Những khi ấy, chung quanh thực khách lại có hai mươi nàng con gái: mười nàng đeo trên tóc cánh

trâm hình đóa sen bằng ngọc phỉ thúy, mười nàng khác lại đeo những đóa mẫu đơn bằng ngọc mã não. Các nàng vừa thổi sáo vừa đánh đàn cầm và tấu lên những khúc nhạc êm tai.

* * *

Thế nhưng cho dù giàu có đến mức nào, tiền bạc cũng phải đến lúc hết. Hơn nữa một người xứng danh là tay ăn chơi như Đỗ Tử Xuân thì chỉ trong vòng một, hai năm thôi, đã trở thành nghèo túng.

Vì con người là giống bạc bẽo cho nên những bạn bè hôm qua còn đến chơi với cậu mỗi ngày, hôm nay có ngang qua cửa cũng chẳng thèm chào mà bỏ đi tuốt luốt.

Cuối cùng thì đến mùa xuân năm thứ ba, Đỗ Tử Xuân đã trở về tình trạng cũ, nghĩa là một đồng một chữ cũng không có. Trong cả một kinh đô rộng lớn như thành Lạc Dương, cậu cũng không tìm ra được một chỗ trọ qua đêm. Nào chỉ là chỗ trọ thôi đâu, nay thì cả đến bát nước lã cũng không ai thèm cho uống.

Đến mức này thì vào một buổi chiều khi mặt trời sắp tắt, một lần nữa người ta lại thấy cậu ngồi ở cái chỗ dưới Tây môn của thành Lạc Dương và băng qua nhìn bóng hoàng hôn đang xuống ở phía chân trời.

Thì vừa lúc đó, ông lão bị hiếng một mắt thỏ nào, không biết từ đâu lại hiện ra. Ông ta cất tiếng hỏi:

– Người đang suy nghĩ gì thế?

Đỗ Tử Xuân nhìn mặt ông lão, cảm thấy xấu hổ nên lại cúi gầm xuống, trong một lúc lâu, không sao trả lời. Thế nhưng ông lão vẫn thân thiết như xưa và lặp lại câu hỏi cũ khiến Đỗ Tử Xuân rất cuộc cũng e dè trả lời cùng một kiểu:

– Tôi đang nghĩ không biết cách nào tìm ra chỗ trọ đêm nay.

– À ra thế! Người thật đáng thương. Vậy ta chỉ cho người một điều hay lắm. Người hãy vào đứng trong ánh nắng chiều để xem cái bóng người đổ xuống thế nào, rồi nhắm nơi in bóng cái **ngực** của người, giữa đêm nay ra chỗ đó mà đào. Nhất định là nơi đó có chôn một số lượng hoàng kim mà nguyên cả cỗ xe cũng không tải hết.

Ông lão vừa nói dứt lời thì lần này cũng như lần trước, đã bỏ đi đâu mất. Có thể ông đã tan biến vào trong đám đông trên đường phố cũng không chừng.

Sáng hôm sau, Đỗ Tử Xuân đã lấy lại được vị trí đại phú hào số một của thành Lạc Dương. Đồng thời, cậu bắt đầu sống cuộc đời xa hoa huy hoắc như trước. Vườn nhà cậu lại nở đầy hoa mẫu đơn và trong đó những con chim công trắng đang nằm ngủ. Rồi vẫn bọn ảo thuật gia biết nuốt gương đến từ Thiên Trúc trở tài biểu diễn... nghĩa là chẳng có gì khác xưa.

Có lẽ cũng vì thế mà một xe chất đầy vàng ròng kia chỉ cần có ba năm là đã sạch bách.

- 3 -

– Người đang suy nghĩ gì thế?

Lão già mắt hiếng lại hiện ra lần thứ ba trước mặt Đỗ Tử Xuân và hỏi lại cùng một câu như những lần trước. Dĩ nhiên lúc đó Đỗ Tử Xuân vẫn đang ngồi ở một chỗ dưới Tây môn thành Lạc Dương, băng qua nhìn vầng trăng ngày mồng ba treo trên bầu trời giữa lớp sương chiều.